

GIẢI PHÁP RÈN LUYỆN KĨ NĂNG QUẢN LÝ THỜI GIAN HỌC TẬP CHO HỌC VIÊN HỆ BỔ TÚC TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC THƯỜNG XUYÊN

ThS. ĐỖ ĐỨC TRỊ

Trung tâm GDTX Yên Phong, Bắc Ninh

1. Đặt vấn đề

Quản lý thời gian học tập là kĩ năng rất quan trọng đối với tất cả mọi người trong xã hội học tập. Với chiến lược học tập suốt đời, nếu không có kĩ năng này thì con người không thể có các hoạt động sinh tồn và hoạt động học tập có hiệu quả trong một khoảng thời gian ngắn của quá trình học tập (một tiết học, một ngày, một năm học...).

Rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập cho các học viên bổ túc trung học phổ thông (THPT) tại trung tâm giáo dục thường xuyên (TT GDTX) lại càng quan trọng hơn vì đặc trưng vừa học vừa làm của các học viên, đòi hỏi họ phải có một kế hoạch quản lý thời gian sinh tồn và học tập phù hợp thì các mục tiêu học tập của họ mới được triển khai có hiệu quả.

Việc rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX là công việc phức tạp bởi hoàn cảnh học tập của các học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX là rất khó khăn. Các giải pháp rèn luyện cần phù hợp với hoàn cảnh của các học viên. Điều này rất cần sự kế thừa các kinh nghiệm và các thử nghiệm khoa học mới đem lại những kết quả có thể tin cậy.

2. Cơ sở khoa học và quy trình của việc rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập cho học viên

2.1. Quản lý thời gian học tập

Qua một số nguồn tài liệu như: Kĩ năng quản lý thời gian học tập - Trung tâm tư vấn và đào tạo BES; Quản lý thời gian - bảy sai lầm cần tránh; Nguyên tắc Smart trong quản lý thời gian học tập - Trường Doanh nhân Pace; Time management, chúng ta có thể khái quát về quản lý thời gian học tập như sau:

Quản lý thời gian là quản lý các hoạt động của con người trong một đơn vị thời gian. Quản lý thời gian học tập là quản lý các hoạt động học tập trong thời gian nhất định. Quản lý thời gian học tập là công việc của cá nhân người học, bởi mỗi cá nhân có hoàn cảnh riêng biệt và khả năng khác nhau nên không thể áp dụng mô hình quản lý của người này cho người khác.

Mục tiêu của quản lý thời gian học tập là sắp xếp các hoạt động học tập phù hợp với hoàn cảnh sinh tồn sao cho hoạt động học tập đạt kết quả cao nhất đối với mỗi học viên, mỗi con người tham gia vào quá trình học tập.

Đối với mỗi cá nhân thì mục tiêu chính của việc rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập là: Tự xây dựng được bản kế hoạch quản lý thời gian học tập, từ bỏ các thói quen học tập lạc hậu không hiệu quả để hình thành các thói quen học tập phù hợp hiệu quả hơn, thống nhất với yêu cầu của chương trình đào tạo.

Nội dung cơ bản của quản lý thời gian học tập là:

- Lập kế hoạch quản lý thời gian học tập phù hợp với chương trình đào tạo và phù hợp với hoàn cảnh sinh tồn của bản thân;
- Tổ chức triển khai thực hiện bản kế hoạch quản lý thời gian học tập;
- Tổ chức đánh giá kết quả thực hiện kế hoạch quản lý thời gian học tập;
- Thực hiện các bổ sung và điều chỉnh cần thiết để nâng cao hiệu quả học tập.

Rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT tại TT GDTX là hoạt động thực hiện việc rèn luyện quản lý thời gian học tập phù hợp với chương trình đào tạo và phù hợp với hoàn cảnh mỗi học viên nhằm đạt kết quả học tập cao nhất.

2.2. Đặc điểm của học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX

Việc xác định đúng đặc điểm học tập của các học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX có ý nghĩa quyết định đến việc lựa chọn các giải pháp rèn luyện kĩ năng học tập cho bản thân các học viên. Học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX có những đặc điểm cơ bản như sau:

- Có độ tuổi không đồng đều nên kinh nghiệm cá nhân về học tập rất khác nhau khiến các em khó tiếp thu và giáo viên gặp nhiều khó khăn trong việc giảng dạy;
- Hầu hết học viên có năng lực nhận thức yếu kém so với các học sinh THPT đồng cấp, đây là vấn đề mà chúng ta cần chấp nhận do thực tế khách quan;
- Hoàn cảnh gia đình của hầu hết học viên rất khó khăn, họ phải vừa học vừa làm nên quỹ thời gian dành cho học tập ít. Sự quan tâm của gia đình đến học tập của các em kém hơn so với các học sinh phổ thông đồng cấp;
- Động cơ học tập của các học viên rất khác nhau và nhìn chung không cao. Học tập đối phó hay học vì gia đình... đã dẫn đến thiếu tích cực học tập, hệ quả là kết quả học tập thường yếu kém.

Những đặc điểm này tác động lớn đến việc sắp xếp công việc cho hoạt động học tập. Do vậy, việc lựa chọn các mô hình triển khai rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập cho học viên cần thiết và rất khó khăn.

2.3. Bài học kinh nghiệm từ hoạt động nghiên cứu thử nghiệm rèn luyện kĩ năng quản lý thời gian học tập tại TT GDTX Yên Phong - Bắc Ninh và TT GDTX Kim Bôi - Hòa Bình

Chúng tôi tập trung thực hiện hoạt động nghiên cứu và triển khai thực nghiệm tại TT GDTX Yên Phong, Bắc Ninh và TT GDTX Kim Bôi, Hòa Bình trong năm

2014, với việc: **“Rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập”** cho học viên bổ túc THPT ở môn Toán và Ngữ văn. Các kết quả thực nghiệm đã được khẳng định như: Xây dựng quy trình các bước rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập cho học viên... Tóm tắt quy trình rèn luyện kĩ năng học tập cho học viên bổ túc THPT được tổ chức thực nghiệm như sau:

Giai đoạn 1: Chuẩn bị rèn luyện

Bước 1: Quán triệt tư tưởng, thống nhất mục tiêu và chương trình hoạt động.

Bước 2: Tổ chức, xây dựng nguồn lực rèn luyện: Soạn thảo nội dung chương trình rèn luyện (mời các chuyên gia giáo dục học thẩm định, góp ý), bao gồm cả việc xây dựng các tiêu chí đánh giá kết quả rèn luyện; Tuyển chọn và bồi dưỡng giáo viên tham gia rèn luyện; Lựa chọn cơ sở vật chất và thời gian phù hợp cho việc rèn luyện; Lựa chọn đối tượng rèn luyện (số lớp học, môn học rèn luyện).

Giai đoạn 2: Triển khai rèn luyện

Bước 3: Huấn luyện lí thuyết về quản lí thời gian học tập, cung cấp mẫu bản kế hoạch quản lí thời gian học tập cho mỗi học viên.

Bước 4: Học viên xác định các điểm mạnh, điểm yếu và các nguyên nhân cần khắc phục trong học tập.

Bước 5: Học viên xác định các hoạt động trọng tâm cần ưu tiên, các hoạt động cấp thiết trong học tập của mỗi cá nhân.

Bước 6: Học viên cập nhật chương trình và kế hoạch đào tạo của TT GDTX.

Bước 7: Học viên thực hành xây dựng bản kế hoạch quản lí thời gian học tập. Trong đó có việc đề xuất các hỗ trợ cho học viên trong học tập từ phía TT GDTX và từ các giáo viên.

Bước 8: Học viên triển khai thực hiện bản kế hoạch quản lí thời gian học tập. Trong đó chú ý từ bỏ các thói quen học tập không tốt và kiên định thực hiện các thói quen học tập tốt.

Giai đoạn 3: Đánh giá kết quả rèn luyện

Bước 9: Học viên tự đánh giá kết quả rèn luyện.

Bước 10: Trung tâm tổ chức đánh giá kết quả rèn luyện theo các tiêu chí đã thống nhất thông qua việc đánh giá kết quả học tập và rèn luyện đạo đức của học viên.

Bước 11: Trung tâm tổ chức rút kinh nghiệm và bổ sung, điều chỉnh nhằm triển khai việc rèn luyện đạt kết quả cao nhất.

3. Các giải pháp rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập cho học viên bổ túc trung học phổ thông tại các trung tâm giáo dục thường xuyên

3.1. Các nguyên tắc xây dựng giải pháp

- *Nguyên tắc khách quan*: Các giải pháp rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập cho các học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX không được “đốt cháy giai đoạn” mà cần theo quy trình các bước phù hợp với đặc điểm nhận thức của học viên, phù hợp với kế hoạch học tập và không gây xáo trộn cho hoạt động

của TT GDTX;

- *Nguyên tắc phù hợp*: Các giải pháp rèn luyện cần phù hợp với các đặc điểm học tập của các học viên như: Năng lực học tập yếu, khả năng nhận thức hạn chế, hoàn cảnh kinh tế gia đình khó khăn, nhiều thói quen học tập chưa tốt...;

- *Nguyên tắc phát triển*: Các giải pháp rèn luyện cần thúc đẩy tính năng động và sáng tạo của học viên để các học viên có năng lực phát triển kĩ năng học tập trong bối cảnh học tập suốt đời.

3.2. Đề xuất các giải pháp rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX

Căn cứ vào quá trình nghiên cứu và sự kế thừa kinh nghiệm (kết quả điều tra khảo sát (4/2013) và tổ chức thực nghiệm (2 - 6/2014) về Kĩ năng học tập và kĩ năng quản lí thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT tại TT GDTX Yên Phong - Bắc Ninh và TT GDTX Kim Bôi - Hòa Bình) trong và ngoài nước về huấn luyện kĩ năng, chúng tôi đề xuất 3 giải pháp rèn luyện, cụ thể như sau:

3.2.1. Giải pháp thứ nhất: Tổ chức rèn luyện tập trung tại TT GDTX

Lí do triển khai giải pháp: Rèn luyện kĩ năng quản lí thời gian học tập cho các học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX là công việc phức tạp và khó khăn cả trên bình diện lí thuyết và thực tiễn, do vậy TT GDTX đứng ra tổ chức rèn luyện theo mô hình tập trung mang tính pháp lí có tính “bắt buộc” với học viên sẽ tạo ra động lực thúc đẩy hoạt động rèn luyện đối với cả học viên và giáo viên. Giải pháp này có thành công rất lớn.

Bảng 1: Giải pháp tổ chức rèn luyện tập trung tại TT GDTX

Stt	Các hoạt động thực hiện giải pháp	Kết quả cần đạt được của giải pháp
1	Nâng cao nhận thức, thống nhất chương trình hành động	Có sự đồng thuận cao trong toàn trung tâm
2	Nghiên cứu, khảo sát nhu cầu đào tạo	Xác định rõ cần đào tạo gì, đào tạo như thế nào cho học viên
3	Thiết kế chương trình đào tạo	Chương trình cần ngắn gọn, dễ hiểu và phù hợp với nhận thức của học viên
4	Chuẩn bị nguồn lực đào tạo	Đủ giáo viên, đủ cơ sở vật chất, đủ tài liệu giảng dạy, đủ thời gian đào tạo
5	Tổ chức, điều phối hoạt động đào tạo	Chương trình đào tạo không ảnh hưởng nhiều đến các hoạt động khác
6	Đánh giá hoạt động đào tạo	Đánh giá khách quan và có tác động đến chất lượng đào tạo
7	Rút kinh nghiệm và điều chỉnh đào tạo	Tạo ra hoạt động đào tạo liên tục lâu dài, bền vững

Phân tích tác động của giải pháp: Rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX theo mô hình tập trung do TT GDTX chủ trì sẽ tác động mạnh mẽ đối với cả giáo viên và học viên, nó trực tiếp thúc đẩy quá trình đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập trong các TT GDTX theo hướng lấy người học làm trung tâm.

3.2.2. Giải pháp thứ hai: Tổ chức rèn luyện bán tập trung kết hợp giữa sự đào tạo của TT GDTX và sự tự rèn luyện của học viên

Lí do triển khai giải pháp: Rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho các học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX theo mô hình bán tập trung, trong đó có sự kết hợp hoạt động đào tạo lý thuyết của trung tâm và hoạt động tự rèn luyện các kỹ năng thực hành của học viên là mô hình phù hợp để cho các giáo viên huấn luyện lý thuyết nhằm hỗ trợ cho sự nỗ lực cố gắng rèn luyện của học viên.

Phân tích tác động của giải pháp: Rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho các học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX theo mô hình bán tập trung sẽ thúc đẩy quá trình giao tiếp giữa học viên và giáo viên, từ đó cải thiện môi trường giáo dục trong các TT GDTX giúp học viên tăng dần khả năng chủ động quản lý thời gian học tập.

Bảng 2: Giải pháp tổ chức rèn luyện bán tập trung

Stt	Các hoạt động thực hiện giải pháp	Kết quả cần đạt được của giải pháp
1	Thống nhất chủ trương, phát động phong trào thi đua rèn luyện kỹ năng học tập	Tạo sự đồng thuận toàn trung tâm
2	Xác định nhiệm vụ của giáo viên	Cụ thể hóa từng nhiệm vụ
3	Xác định nhiệm vụ của học viên	Cụ thể hóa từng nhiệm vụ
4	Tổ chức biên soạn chương trình hướng dẫn rèn luyện kỹ năng học tập	Chương trình phù hợp với nhận thức của học viên và đầy đủ tài liệu cho học viên
5	Tổ chức hướng dẫn học viên rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập	Giáo viên luôn nhiệt tình và sẵn sàng giúp đỡ học viên
6	Tổ chức đánh giá kết quả rèn luyện	Đánh giá theo tiêu chí đã xác định
7	Điều chỉnh và bổ sung để nâng cao kết quả rèn luyện	Tạo ra môi trường rèn luyện lâu dài

3.2.3. Giải pháp thứ ba: Tự rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập của học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX

Lí do triển khai giải pháp: Mô hình tự rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho các học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX nhằm thúc đẩy tính chủ động, năng động, sáng tạo của các học viên tự hoàn thiện bản thân trong hoạt động học tập nhằm nâng cao

chất lượng đào tạo.

Bảng 3: Giải pháp tự rèn luyện, kỹ năng quản lý thời gian học tập của học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX

Stt	Các hoạt động thực hiện giải pháp	Kết quả cần đạt được của giải pháp
1	Phát động phong trào thi đua tự rèn luyện kỹ năng học tập và kỹ năng quản lý thời gian học tập, giao cho Đoàn thanh niên tổ chuyên môn chủ trì	Tạo ra khí thế đổi mới phương pháp học tập cho trung tâm
2	Biên soạn các tài liệu hỗ trợ cho việc rèn luyện kỹ năng học tập	Tài liệu phù hợp với học viên
3	Xây dựng quy trình tự rèn luyện mẫu về kỹ năng học tập	Quy trình mang tính điển hình phản ánh đặc điểm học tập và hoàn cảnh chung của học viên
4	Triển khai phong trào tự rèn luyện kỹ năng học tập cho học viên	Phong trào đi vào thực chất không khoa trương hình thức
5	Giao nhiệm vụ cho các giáo viên chủ nhiệm và giáo viên môn học hỗ trợ hoạt động tự rèn luyện kỹ năng học tập của học viên	Các giáo viên phải chân tình và sẵn sàng hỗ trợ học viên
6	Tổ chức đánh giá tổng kết phong trào tự rèn luyện kỹ năng học tập trong toàn trung tâm	Đánh giá dựa trên tiêu chí và việc nâng cao kết quả học tập thực chất
7	Tiến hành các bổ sung và điều chỉnh cần thiết	Tạo ra phong trào sâu rộng và bền vững, đặc biệt là hứng thú của học viên

Phân tích tác động của giải pháp: Rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT tại các TT GDTX theo mô hình tự rèn luyện của học viên sẽ tác động mạnh đến việc đổi mới phương pháp dạy và học hiện nay. Nó thúc đẩy các giáo viên phải đổi mới phương pháp giảng dạy để thích ứng với các đòi hỏi từ người học, giúp học viên chủ động trong các hoạt động học tập. Đây là giải pháp có ý nghĩa lớn vì mọi đổi mới về phương pháp dạy và học đều phải hướng vào người học, người học là trung tâm của các nhà trường và là đối tượng của giáo dục và đào tạo.

4. Kết luận và khuyến nghị

- Rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian học tập cho học viên bổ túc THPT trong các TT GDTX là một công

(Xem tiếp trang 64)